

КУЛЬТУРА 10

Лекція #9а:

**УКРАЇНСЬКЕ
МАЛЯРСТВО
ПІД
СОВЕТСЬКОЮ
ОКУПАЦІЄЮ**

СОЦІАЛІСТИЧНИЙ РЕАЛІЗМ

- ❖ Хоча період 1900-1930 відзначився радикальною експериментацією в мистецтві, політичні зміни в СРСР та в Радянській Україні в 1930-33-их роках впровадили нові обмеження (restrictions) в усіх формах культури: літературі, архітектурі, музиці, кіноматографії, декоративнім мистецтві, графіці, театрі, та особливо в живописі.

➤ Тетяна Яблонська: «Хліб», 1949.

- ❖ В 1934 р. на *Першим Конгресі Спілки Письменників СРСР*, Комуністична Партія видала напрямні (guidelines) про те як має культура підпорядкуватися (conform) до потреб будови соціалізму в СРСР:

➤ Олександр
Дейнека:
«Донбас»,
1947.

❖ *«Соціалістичний реалізм вимагає від митця правдивого історично-конкретного зображення дійсності в її революційному розвитку. При цьому правдивість й історична конкретність художнього зображення дійсності мусять сполучатися з завданням ідейної переробки і виховання трудящих у дусі соціалізму. Соціалістичний реалізм забезпечує мистецькій творчості виключну можливість виявлення творчої ініціативи, вибору різноманітних форм, стилів і жанрів»*

Максим Горький, 1934.

ПАВЛО ТИЧИНА

ВИБРАНІ ТВОРИ

- *«Обкладинка збірки поезій Павла Тичини», Київ, 1939.*

ОДІНІТІ
видавництво
Н.С.Л.Н.

ДЕРЖАВНЕ ЛІТЕРАТУРНЕ ВИДАВНИЦТВО
Київ — 1939

➤ Карпо Трохименко: «Кадри Дніпробуду», 1937.

❖ Від того часу всі мистці мусіли дотримуватися нових «законів» живопису і не відходити від цих приписаних обмежень (boundaries) малярства.

❖ Ці правила включали:

- Мистецтво мало служити політичним цілям (goals) КомПартії(б) СРСР.
- Мистецтво мало відповідальність прославляти КомПартію(б) СРСР, та славити провідників партії і Союзу.

➤ Олексій Шовкуненко: «Будова Дніпрогесу», 1931.

- Мистецтво мало за завдання ідеалізувати (to romanticize) і оспівувати (to glorify) життя в СРСР.
- Мистецтво мусіло забарвити (color) життя в СРСР в найкращому світлі, щоб всі знали до якого добра доведе соціалізм – щастя, радості та миру.
- Мистецтво мусіло прославляти подвиги (achievements) радянського пролетаряту, колгоспників, військовиків, поліцію, партизанів, і так далі...

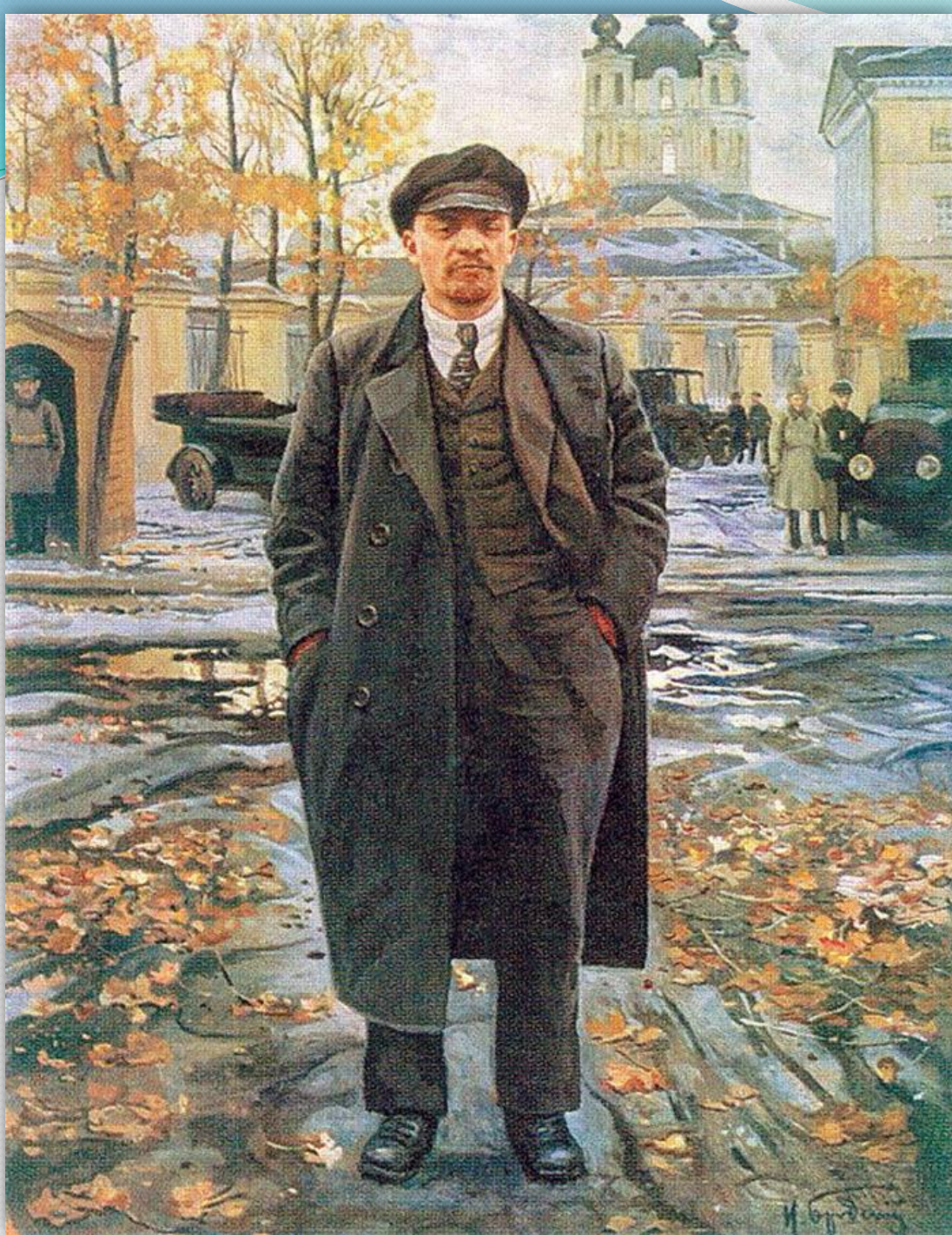

➤ Федір Кричевський: «Переможці Врангеля», 1934 р.

- Мистецтво мало показувати відданість людей до будови соціялістичного життя в СРСР.
- Мистецтво мусіло оспівувати братерськість всіх народів СРСР до старшого брата - російського народу.
- Мистецтво мусіло прослявляти мудрість, гуманізм та гранітну непохитність провідників СРСР, особливо Леніна і Сталіна, яктакож засновників комунізму: Маркса та Енґельса.

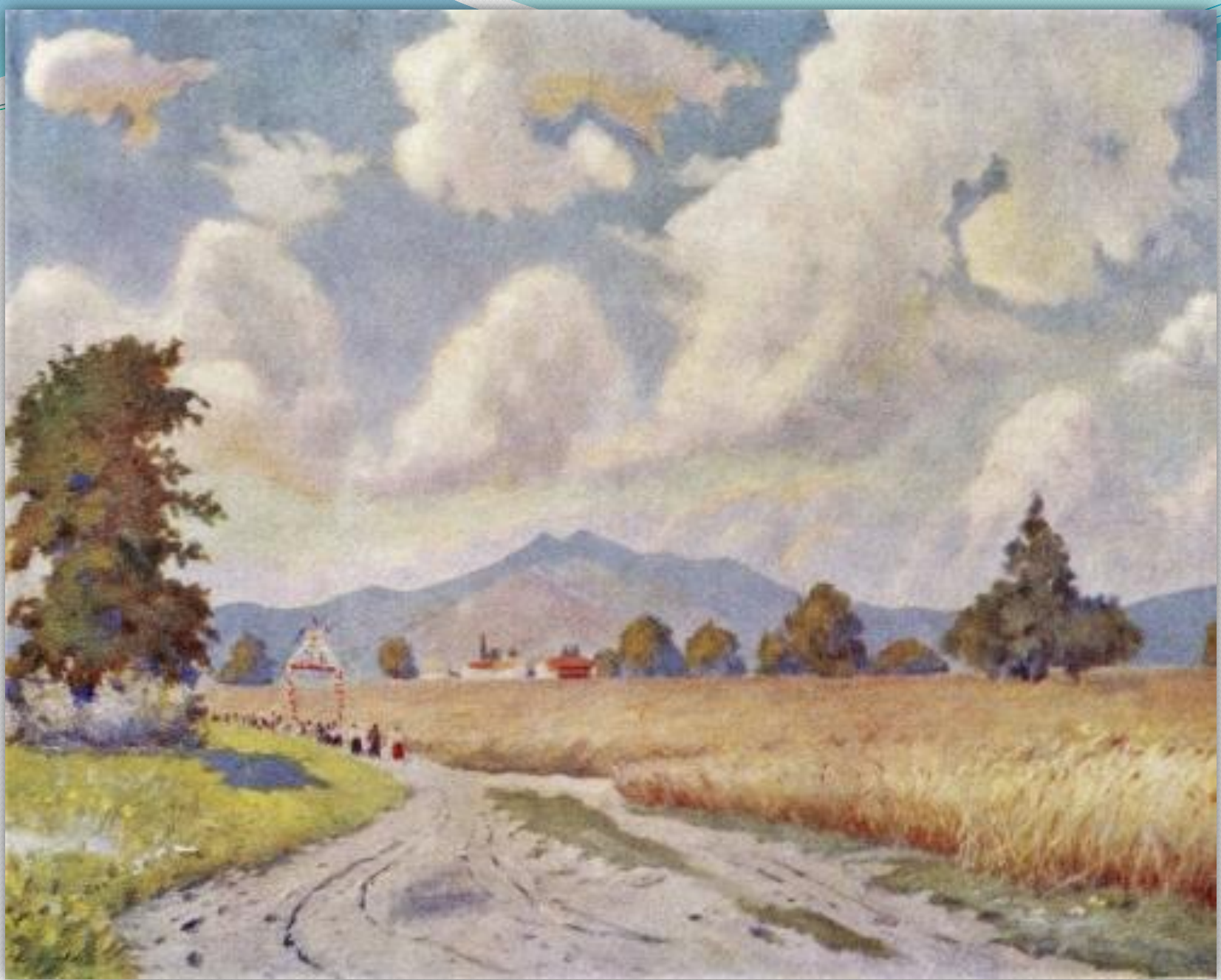
- Ісаак Бродський:
«Сталін», 1937 р.

➤ Ісаак Бродський:
«Ленін».

- Мистецтво мало завдання навчити про історичні подвиги революції 1917 р. та героїзм Червоної Армії у війні за створення Радянського Союзу.
- Мистецтво могло показати картини з життя Леніна і Сталіна (це стало дуже популярною темою малярів).
- Мистецтво не мало права відходити від цих нормів, і мало показувати все у реалістичному стилі, відкинувши усі ідеї абстракту.

➤ Микола Бурачек: «Шлях до колгоспу». 1937.

- ❖ Від 1934 р. всі мистці мусіли дотримуватися нових «законів» живопису і не відходити від цих приписаних обмежень (boundaries) малярства.
- ❖ Щобільше, художники були зовов'язані (required) малювати так реалістично, щоб картини були зрозумілі масам пролетаряту, і не треба було масам пояснювати що мистець хотів показати.

- Олександр Любимський: «Вечір у степу», 1937.

- ❖ Уряд теж віддохочував відхилення (moving away from) цих правил мистецтва, та велів уникати (to avoid) усі форми індивідуалізму та індивідуального стилю в маляра.
- ❖ Усіх котрі не дотримувалися до приписів КомПартії про мистецтво були оскаржені у *«формалізмі»*, чи *«гірше буржуазному націоналістичному шпигунстві-тероризмі»*, і заслано на Сибір, або розстріляно.

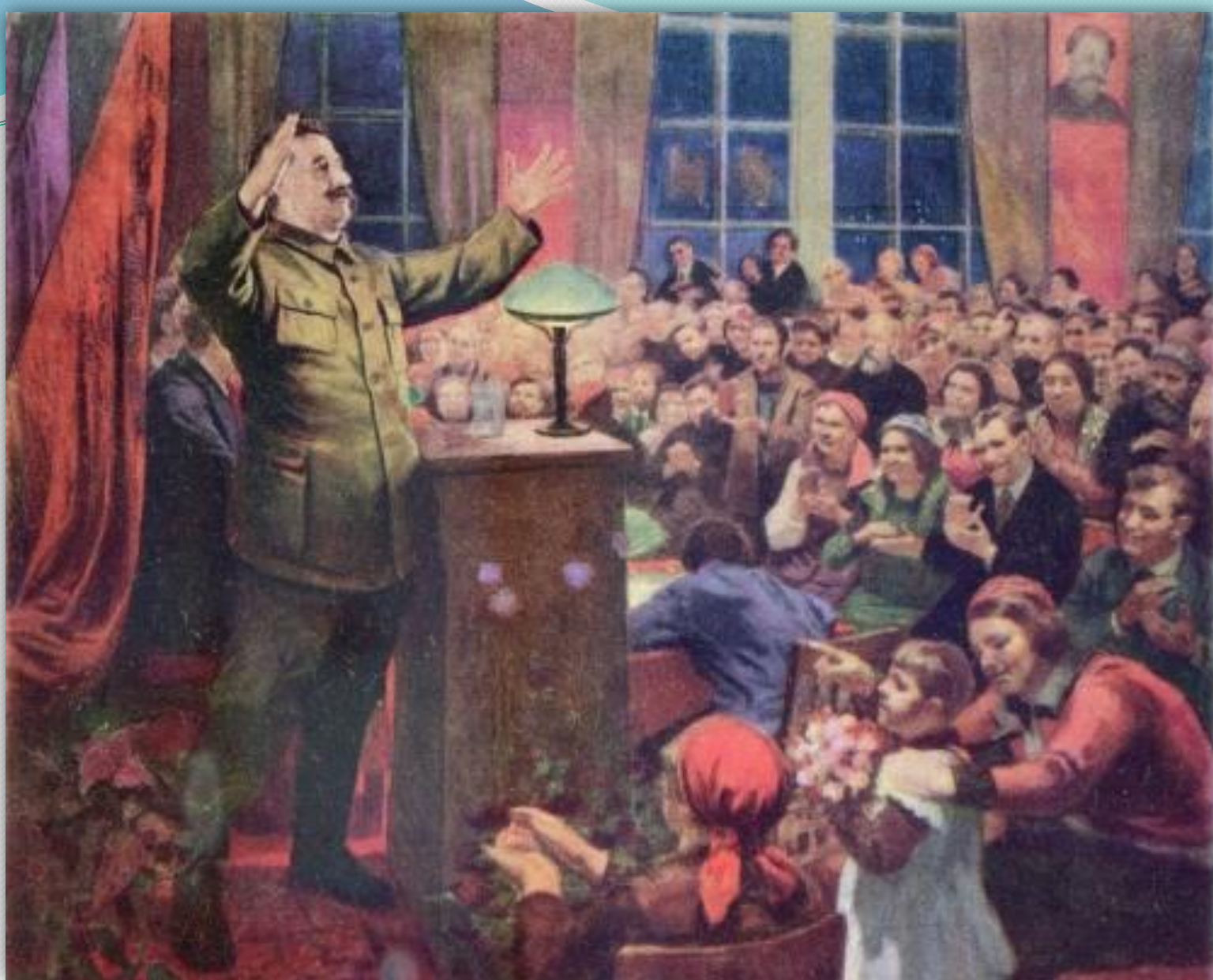
➤ Олексій Нестеренко: «Проводи партизана», 1940.

ЧОТИРИ ЕТАПИ СОЦРЕАЛІЗМУ

- ❖ Як й інші жанри мистецтва, соцреалізм перейшов поважні зміни протягом свого 60-ти літнього існування.

ПЕРШИЙ ПЕРІОД (1934–1941)

- ❖ Підчас найтяжчих часів Голодомору та терору 30-тих років, ми переважно називаємо малярство «СТАЛІНСЬКИЙ МОНУМЕНТАЛІЗМ» або «СТАЛІНСЬКИЙ СОЦРЕАЛІЗМ».

➤ Семен Прохоров : *«Виступ товариша Сергія Орджонікідзе в робітничому клубі»*, 1935.

❖ Переважні теми цього періоду соцреалізму були:

- Ілюстрація індустріялізації і колективізації.
- Портрети головних осіб підчас революції та громадської війни (особливо Ленін і Сталін).
- Портрети Сталіна.
- Картини із революції та громадської війни.

➤ Михайло Божий: «Кінець робочого дня».

ДРУГИЙ ПЕРІОД (1942–1954)

- ❖ Цей період соцреалізму почався під час війни, а потім перейшов в етап відбудови, нових репресій та підготовки до 300 ліття Переяславського Договору.
- ❖ Під час війни, переважали патріотичні та пропагандивні плакати.

**БОЛЬШЕ МЕТАЛЛА -
БОЛЬШЕ ОРУЖИЯ!**

1941
Ильинский

ОКНО ТАСС №828/828А

художник — П. СОКОЛОВ-СНАП

ДА ЗДРАВСТВУЕТ ВКП(б) —
ВОЖДЬ И ОРГАНИЗАТОР
КОМСОМОЛА!

ЗА РОДИНУ-МАТЬ!

❖ Після війни тематикою мистецтва стала війна та перемога над фашизмом, як також і відбудова СРСР після війни.

➤ Володимир Костецький:
«Повернення», 1947.

➤ Віктор Пузирков: «Чорноморці», 1947.

➤ Гаврило Глюк: «Лісоруби», 1954.

- ❖ В той сам час, Москва почала заохочувати вдячність Росії за врятування України та цілого СРСР підчас війни.
- ❖ Щораз сильніший став ухил (leaning towards) вихвалювання «старшого брата».

➤ Борис Владимирський: «Рожі для Сталіна», 1949.

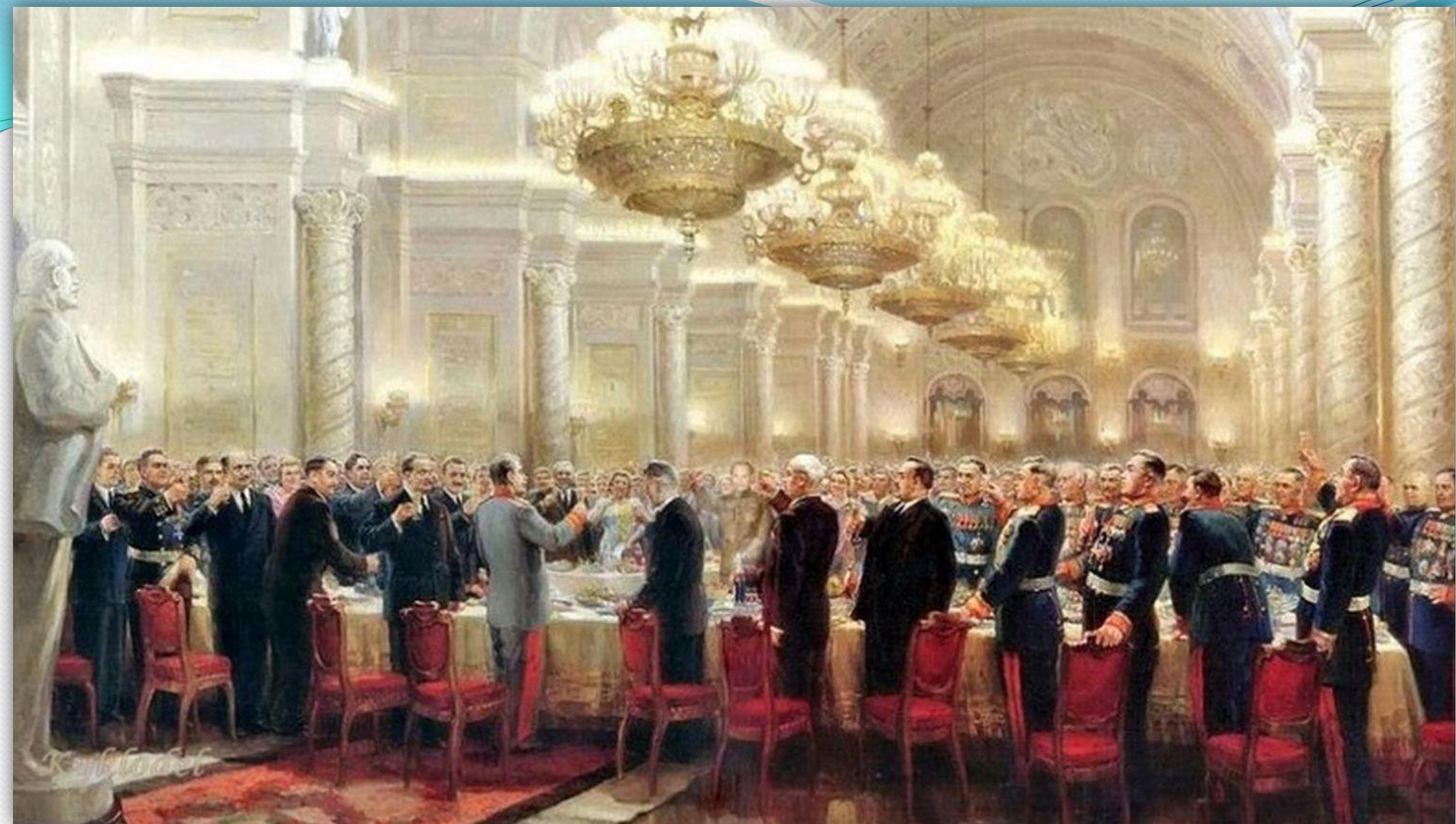
- ❖ Щобільше, в 1954 році були заплановані святкування 300-та ліття Переяславської Угоди.
- ❖ КомПартія СРСР заохочувала українських та російських мистців показувати цю історичну подію із точки зору «*воз'єднання Росії з Україною*».
- ❖ З цього приводу намальовано цілі серії картин прославляючи злуку України з Москвою.

➤ Михайло Хмелько: «Навіки з Москвою», 1951.

➤ Михайло Дерегус: «Переяславська Рада», 1952.

➤ Михайло Хмелько: «Тост за великий російський народ», 1949.

ТРЕТІЙ ПЕРІОД (1954–1964)

- ❖ Смерть Сталіна в 1954 р. привела великі зміни в СРСР, між якими було полегшення строгої контролі мистецтва.
- ❖ До даної міри мистці почали відходити від суворих та вузьких форм реалізму, та розглядати теми соціалізму в трохи інакших стилях.

➤ Віктор Зарецький:
«Вибирання льону»,
1960.

- Александр Дейнека:
«Доярка», 1960.

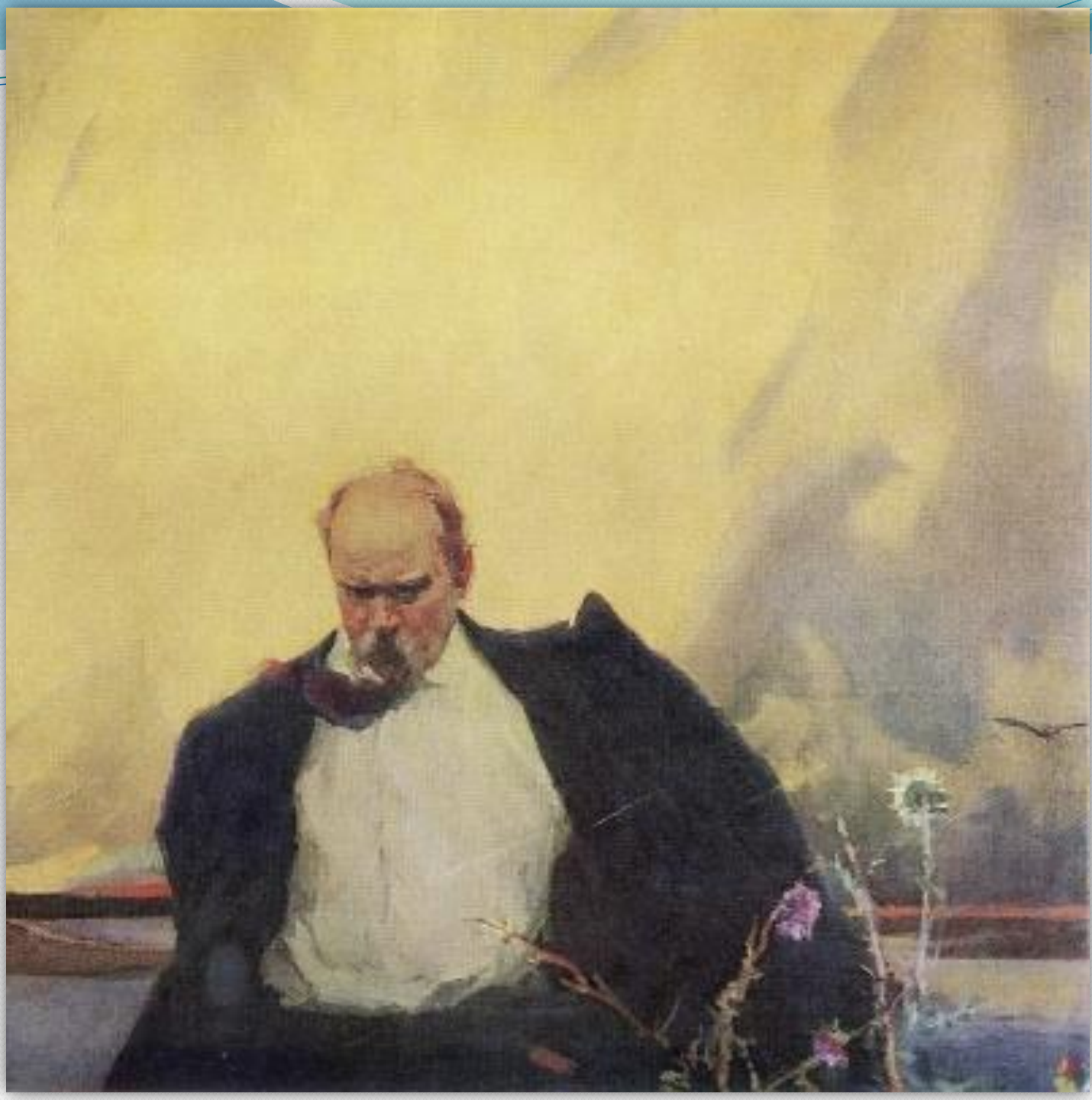

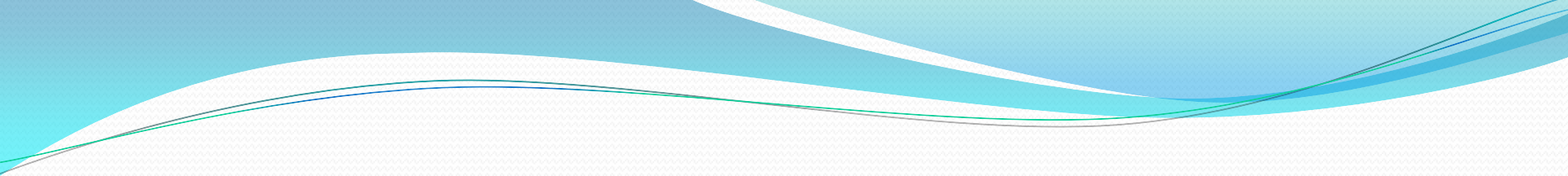
- ❖ Але, радянський уряд продовжував боротися проти модернізму та «*незрозумілих тенденцій*» і далі забороняв виставляти картини в яких проявлялися впливи модернізму и абстракту.

- Степан Кириченко, і
Надія Клейн: «Урожай»,
1957.

➤ Михайло
Божій:
*«Думи мої,
думи мої...»*,
1959-1960.

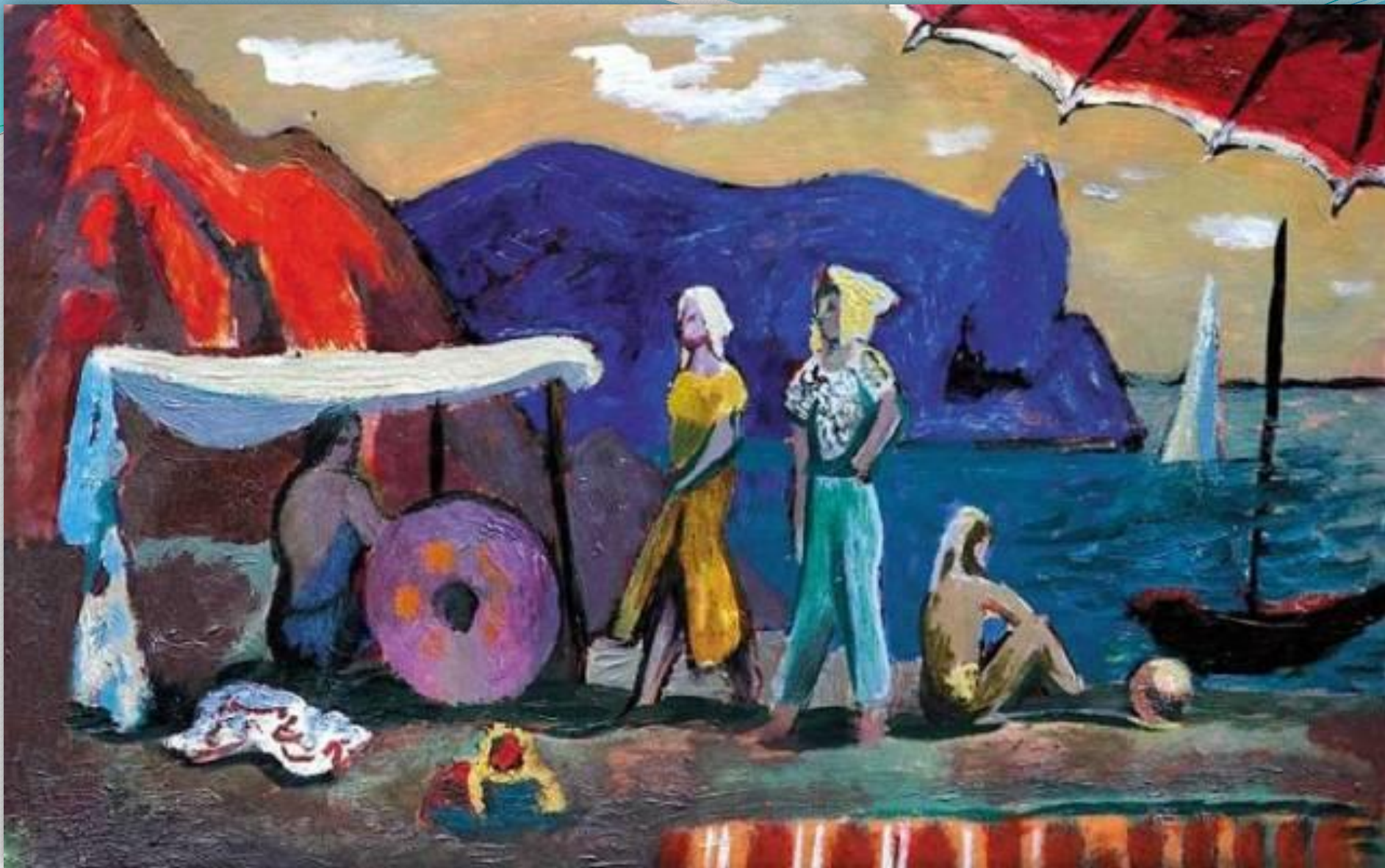

❖ До половини 1960-тих років відхилили 50-тих років були закриті КомПартією, і мистецтво знову повернулося до більш суворих обмежень надані владою СРСР.

- Вілен Чеканюк:
*«Перший
комсомольський
осередок на селі»,
1958.*

- ❖ Проте, деякі з українських радянських художників вміли показати свої таланти в суворо обмеженому мистецькому середовищі.
- ❖ Між цими художниками знаходяться такі як: Роман Сельський, Марія Сельська, Тетяна Яблонська, Вітольд Манастирський, Володимир Патик, Омелян Ліщинський, Володимир та Людмила Лободи...

➤ Роман Сельський: «На пляжі», 1961.

- Марія Сельська: «Дитина біля столу», 1960-ті.

- Тетяна Яблонська:
«Літо», 1967.

- Вітольд Манастирський:
«Верховинка», 1960.

➤ Володимир Патик : «Земля Шевченка».

➤ Омелян Ліщинський: «Мотив із Земброні», 1960-ті.

ЧЕТВЕРТИЙ ПЕРІОД (1964–1991)

- ❖ Із приходом Леоніда Брежнєва до влади в СРСР, ситуація для художників наново повернулася до негативного – суворого дотримування ідеалів соцреалізму.
- ❖ Влада в Москві наново вимагала щоб мистці строго дотримувалися до приписів соцреалізму, хоча із малими компромісами щодо форми.

- Олександр Саєнко. «Дума про хліб», 1980-ті.

- ❖ КомПартія СРСР більш відкрито заохочувала всецільної підтримки та прославлення КомПартії та досягів соціалізму в Союзі.
- ❖ Вони також заохочували показ «народних» культур, але лиш в спосіб який прославляв соціалізм і з'єднання із культурою СРСР.
- ❖ Дальше, наголошувалася злука Росії з Україною, та зверхність російської культури на українською.

➤ Георгій Бельцов: «Оксана», 1964.

➤ Яків Калашник: «У блакитному краю», 1966.

ПІДГОТОВИВ МГС. АНДРІЙ ПЕРЕКЛІТА

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТОВАРИСТВА
“РІДНА ШКОЛА”
В ДЕТРОЙТІ